

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра українознавства

Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни

Історія України

рівень вищої освіти бакалавр

галузь знань 10 Природничі науки

спеціальність 105 Прикладна фізика та наноматеріали

освітня програма «Біомедичні нанотехнології», «Прикладна фізика»

спеціалізація _____

вид дисципліни обов'язкова

факультет навчально-науковий інститут “Фізико-технічний факультет”

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

директор навчально-наукового
інституту
«Фізико-технічний факультет»
Ігор ГІРКА

“ _____ ” _____ 2023 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Історія України

рівень вищої освіти бакалавр

галузь знань 10 Природничі науки

спеціальність 105 Прикладна фізика та наноматеріали

освітня програма «Біомедичні нанотехнології», «Прикладна фізика», «Кіберфізичні
ядерні технології»

спеціалізація _____

вид дисципліни обов'язкова

факультет навчально-науковий інститут “Фізико-технічний факультет”

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою філософського факультету
Протокол від “16” червня 2023 року, №6

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Анастасія БОЖЕНКО, кандидат історичних наук, старший викладач кафедри українознавства

Програму схвалено на засіданні кафедри українознавства
Протокол від “12” червня 2023 року, №11

В.о. завідувача
кафедри українознавства

В'ячеслав ПОТОЦЬКИЙ

Програму погоджено з гарантом освітньої програми “Біомедичні нанотехнології”

Гарант освітньої програми
“Біомедичні нанотехнології”

Ольга ЖИТНЯКІВСЬКА

Програму погоджено з гарантом освітньої програми “Прикладна фізика”

Гарант освітньої програми
“Прикладна фізика ”

Ігор ГІРКА

Програму погоджено з гарантом освітньої програми “Кіберфізичні ядерні технології”

Гарант освітньої програми
“Кіберфізичні ядерні технології”

Пилип КУЗНЄЦОВ

Програму погоджено методичною комісією навчально-наукового інституту
“Фізико-технічний факультет”
Протокол від “19” червня 2023 року №7

Голова методичної комісії
навчально-наукового інституту
“Фізико-технічний факультет”

Микола ЮНАКОВ

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Історія України» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра спеціальності 105 Прикладна фізика та наноматеріали (освітні програми «Біомедичні нанотехнології», «Прикладна фізика», «Кіберфізичні ядерні технології»).

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни: поглиблення знань студентів з історії України, ознайомлення з основними тенденціями розвитку сучасної історичної науки, оволодіння методами роботи з історичними джерелами та науковою літературою.

1.2. Основні завдання вивчення: визначення ролі історії України в системі соціально-гуманітарних наук; висвітлення найважливіших дискусійних історичних проблем; оволодіння сучасними засобами вивчення історичних джерел та наукових публікацій.

В ході вивчення дисципліни мають сформуватися такі загальні та спеціальні компетентності, відповідно до тимчасового стандарту освітньо-професійної програми «Біомедичні нанотехнології»:

ЗК-3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-8. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК-11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

В ході вивчення дисципліни мають сформуватися такі загальні та спеціальні компетентності, відповідно до тимчасового стандарту освітньо-професійної програми «Прикладна фізика»:

ЗК-2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК-3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-5. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК-11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

В ході вивчення дисципліни мають сформуватися такі загальні та спеціальні компетентності, відповідно до тимчасового стандарту освітньо-професійної програми «Кіберфізичні ядерні технології»:

ЗК-1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

1.3. Кількість кредитів 3

1.4. Загальна кількість годин 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна / за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	
Семестр	
1-й	
Лекції	
32 год.	
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	
Лабораторні заняття	
год.	
Самостійна робота, у тому числі	
32 год.	
Індивідуальні завдання	
10 год.	

1.6. Заплановані результати навчання. Студент має знати принципи періодизації історії України та її основні етапи; основні поняття та терміни; особливості соціально-економічних, політичних, культурних процесів розвитку України на різних етапах; діяльність видатних історичних осіб, політичних партій, державних утворень; уміти аналізувати історичні процеси, події, факти; брати участь у дискусіях на суспільно-історичні теми; користуватися категорійно-понятійним апаратом історичної науки, історичними джерелами та науковою літературою з історії України; застосовувати знання з історії України у процесі розв'язання професійних завдань.

У відповідності зі стандартом освітньо-професійної програми «Біомедичні нанотехнології» студент має:

Зн-2. Знати цілі сталого розвитку та можливості своєї професійної сфери для їх досягнення, в тому числі в Україні.

Зн-3. Розуміти закономірності розвитку прикладної фізики, її місце в розвитку техніки, технологій і суспільства, у тому числі в розв'язанні екологічних проблем.

Ком-1. Вільно спілкуватися з професійних питань державною та англійською мовами усно та письмово.

АіВ-4. Знати та розуміти необхідність збереження та примноження моральних, культурних та наукових цінностей і досягнень суспільства.

У відповідності зі стандартом освітньо-професійної програми «Прикладна фізика» студент має:

Зн-2. Знати цілі сталого розвитку та можливості своєї професійної сфери для їх досягнення, в тому числі в Україні.

Зн-3. Розуміти закономірності розвитку прикладної фізики, її місце в розвитку техніки, технологій і суспільства, у тому числі в розв'язанні екологічних проблем.

Ком-5. Знати і розуміти свої громадянські права і обов'язки, як члена вільного демократичного суспільства, мати навички їх реалізації, відстоювання та захисту.

АіВ-3. Знати, аналізувати, прогнозувати та оцінювати основні екологічні аспекти загального впливу промисловотехнологічної діяльності людства, а також окремих фізичних явищ, наукових досліджень та процесів (природних і штучних) на навколишнє природне середовище та на здоров'я людини.

АіВ-4. Знати та розуміти необхідність збереження та примноження моральних, культурних та наукових цінностей і досягнень суспільства.

У відповідності зі стандартом освітньо-професійної програми «Кіберфізичні ядерні технології»:

ПРН-2. Знати цілі сталого розвитку та можливості своєї професійної сфери для їх досягнення, в тому числі в Україні

ПРН-17. Знати і розуміти свої громадянські права і обов'язки, як члена вільного демократичного суспільства, мати навички їх реалізації, відстоювання та захисту

ПРН-21. Знати, аналізувати, прогнозувати та оцінювати основні екологічні аспекти загального впливу промисловотехнологічної діяльності людства, а також окремих фізичних явищ, наукових досліджень та процесів (природних і штучних) на навколишнє природне середовище та на здоров'я людини;

ПРН-22. Знати та розуміти необхідність збереження та примноження моральних, культурних та наукових цінностей і досягнень суспільства.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Історія України з найдавніших часів до початку XIX ст.

Тема 1. Вступ до курсу

Історія як наука. Джерела та література до вивчення історії. Історія та колективна пам'ять. Періодизація історії України. Міждисциплінарний зв'язок історичних та природничих наук.

Тема 2. Найдавніший період історії України

Основні періоди давньої історії. Використання методів природничих наук для вивчення дописемної історії людства. Археологічна культура Трипілля-Кукутені. Велике переселення народів на територіях українських земель. Скіфи, сармати, киммерійці та їхні взаємовідносини з осілим населенням. Античні міста-держави. Дискусія про етногенез слов'ян. Слов'яни в арабських та візантійських джерелах. Дохристиянська культура та релігійні вірування слов'ян.

Тема 3. Medium aevum та ранньомодерний час на українських землях.

Дискусія про ранньосередньовічну державу східних слов'ян. Соціально-економічні тенденції розвитку Київської Русі. Київська Русь в системі міжнародних відносин. Введення християнства. Культурний розвиток Київської Русі.

Соціально-політична структура Київської Русі. Культура Київської Русі. Галицько-Волинська держава. Входження українських земель до складу Великого князівства Литовського: політична, економічна та культурна інкорпорація. Литовські статuti. Соціально-економічні тенденції розвитку у складі Великого князівства Литовського та Речі Посполитої. Магдебурзьке право. Люблінська унія та її наслідки для українських земель. Формування козацтва: реєстрове та низове козацтво. Козацькі повстання кінця XVI ст. Берестейська унія та полемічна література. Братства. Києво-Могилянський колегіум.

Тема 4. Українська національна революція та Руїна: виклик для державності

Передумови та причини Визвольної війни під проводом Богдана Хмельницького. Проблема термінології подій 1648-1676 рр. Періодизація. Зовнішньополітичний аспект: напрямки дипломатичної діяльності Гетьманщини, основні договори. Політичний устрій Гетьманщини. Соціальний устрій. Збройна справа козаків, фортифікаційні укріплення.

Тема 5. Українські землі у XVII – XVIII ст.: ліквідація автономії

Внутрішня та зовнішня політика гетьмана І. Мазепи. Заходи російського уряду з ліквідації автономії Гетьманщини. Правобережна Україна. Соціальні рухи: гайдамаки, опришки, паліївщина. Соціальний устрій на українських землях. Колонізація Слобідської України. Культурне життя.

Розділ 2. Історія України у XIX – XXI ст.

Тема 1. Довге XIX століття: народження нації та модернізація суспільства.

Поняття нації, основні концепції розвитку. Українське національне Відродження в контексті європейської культури. Харківський університет. Кирило-Мефодіївське товариство та «Закон Божий. Книга буття українського народу». «Весна народів 1848» та західноукраїнські землі. Модернізація другої половини XIX ст.: значення Великих реформ у Російській імперії. Урбанізація. Соціальна модернізація. Науково-технічна революція та її вплив на українське суспільство. Громади. Москвофільство та народовство на західноукраїнських землях. Поява перших політичних організацій та партій. Україна у Першій Світовій війні. Культурний розвиток українських земель у XIX ст. Фізика у Харківському університеті.

Тема 2. Українська революція 1917-1922 рр.

Основні політичні сили. УЦР. Українська держава. Фізичні науки у ВУАН. Директорія. Селянський повстанський рух. Радянсько-українські війни. Українське питання на міжнародній арені. ЗУНР. Наслідки української революції 1917-1922 рр.

Тема 3. Коротке XX ст.: доба тоталітаризму

Державотворчі процеси в УСРР. Неп: соціально-економічний аспект. Українізація. Форсована індустріалізація та план ГОЕЛРО. Розвиток гідроенергетики: концепція Великого Дніпра. Колективізація. Великий терор. Розвиток культури УРСР у міжвоєнний період. Школа фізиків-теоретиків в УФТІ. Українські землі у складі Польщі, Чехословаччини та Румунії. Український рух: ОУН. Друга світова війна і Україна. Післявоєнна відбудова. Ідеологічний наступ на природничі науки. Період відлиги. Шістдесятники та дисиденти. Соціально-економічний розвиток у період застою. Чорнобильська катастрофа та її вплив на розвиток ядерної фізики. Гласність та перебудова. Розпад Радянського союзу.

Тема 4. Незалежна Україна: виклики та досягнення

Державотворчі процеси у незалежній Україні. Міжнародне становище. «Помаранчева революція» в контексті «кольорових» революцій у пострадянських країнах. Економічний розвиток. Євромайдан: причини та наслідки. Російська агресія на Сході України.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усь ого	у тому числі					у с ь о го	у тому числі				
		л	п	л а б ·	і н д ·	с. р.		л	п	л а б ·	ін д.	с · р ·
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Історія України з найдавніших часів до початку XIX ст.												
Тема 1. Вступ до курсу	5	2				5						
Тема 2. Найдавніший період історії України	9	4	2			5						
Тема 3. Medium aevum та ранньомодерний час на українських землях	9	4	2			4						
Тема 4. Українська національна революція та Руїна: виклик для державності	8	3	2			3						
Тема 5. Українські землі у XVII – XVIII ст.: ліквідація автономії	14	3	2			4						
Разом за розділом 1	45	16	8			21						
Розділ 2. Історія України у XIX –XXI ст.												
Тема 1. Довге XIX століття: народження нації та модернізація суспільства	10	4	2			6						
Тема 2. Українська революція 1917-1922 рр.	10	4	2			5						
Тема 3. Коротке XX ст.: доба тоталітаризму	15	4	2			5						
Тема 4. Незалежна Україна: виклики та досягнення	10	4	2			5						
Разом за розділом 2	45	16	8			16						
Разом	90	32	16			37						

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Найдавніші часи: методи природничих наук у вивченні дописемної історії українських земель	2
2	Розвиток наукових знань у середньовіччі на території українських земель	2
3	Військова справа козаків: вплив технологій на хід бойових дій	2
4	Науково-технічна революція наприкінці XIX - на початку XX століття на українських землях	2
5	Міжвоєнний період: УФТІ (заняття на території музейного комплексу старого майданчика)	2
6	“Лисенківщина”: наступ на природничі науки	2
7	Участь УРСР у космічній програмі	2
8	Чорнобильська катастрофа та вплив на розвиток ядерної фізики	2
	Разом	16

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
Розділ 1. Історія України з найдавніших часів до початку XIX ст.		
1.	Тема 1. Вступ до курсу. Опрацювати відповідний розділ підручника (конспект).	3
2.	Тема 2. Найдавніший період історії України Опрацювати відповідний розділ підручника (конспект). Відвідати археологічну експозицію краєзнавчого музею та написати короткий звіт. У випадку карантинних обмежень - знайти та проаналізувати онлайн-виставку.	3
3.	Тема 3. Medium aevum та ранньомодерний час на українських землях Опрацювати відповідний розділ підручника (конспект). Робота з історичними джерелами з хрестоматії.	3
4.	Тема 4. Українська національна революція та Руїна: виклик для державності Опрацювати відповідний розділ підручника (конспект). Робота з історичними джерелами з хрестоматії.	3
5.	Тема 5. Українські землі у XVII – XVIII ст.: ліквідація автономії Опрацювати відповідний розділ підручника (конспект). Робота з історичними джерелами з хрестоматії. Виконання проміжного тесту у системі Google Classroom	4

Розділ 2. Історія України у XIX –XXI ст.		
1.	Тема 1. Довге XIX століття: народження нації та модернізація суспільства Опрацювати відповідний розділ підручника (конспект).Рецензія на наукову монографію з теорії націй.	4
2.	Тема 2. Українська революція 1917-1922 рр. Опрацювати відповідний розділ підручника (конспект). Аналіз мемуарів та щоденників П.Скоропадського, Є.Чикаленка, В.Винниченка	4
3.	Тема 3. Коротке XX ст.: доба тоталітаризму Опрацювати відповідний розділ підручника (конспект). Аналіз політики пам'яті про Другу світову війну у власному населеному пункті (есе).	4
4.	Тема 4. Незалежна Україна: виклики та досягнення Опрацювати відповідний розділ підручника (конспект). Написати есе з сімейної історії.	4
	Разом	32

6. Індивідуальні завдання

Не передбачені навчальним планом

7.Методи навчання

У зв'язку з воєнним станом, введеним в Україні внаслідок широкомасштабного наступу Російської Федерації використовується підхід дистанційного навчання. Головним методом подання інформації є оглядова лекція з використанням мультимедійних засобів, більшість інформації студенти опрацьовують самостійно через роботу з літературою та джерелами. Координація навчальної роботи ведеться через систему Google Classroom, за допомогою якої студенти отримують додаткові матеріали та надсилають виконані завдання.

ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

	Діяльність в аудиторії	Онлайн-діяльність
Попередня підготовка	опитування вхідний контроль	ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою у тестовій формі
Подача нової інформації	презентація; дискусія	відео та текстові лекції література з теми в електронному вигляді
Тренування	обговорення питання-відповіді практичні завдання не на оцінку	виконання інтерактивних вправ робота у малих групах онлайн
Виконання практичного завдання	завдання, що виконуються під час практичних занять	різнорівневі індивідуальні та групові завдання, робота над спільними документами
Оцінювання	контрольна робота опитування	усна відповідь (відеозапис) виконання практичного завдання письмова робота

Рефлексія	діалог, групове обговорення короткі усні / письмові відповіді на питання	розроблення нотаток до лекцій підготовка мультимедійних презентацій відповіді на рефлексивні питання
Зворотній зв'язок	групові та індивідуальні консультації • коментарі під час заняття від викладача	консультації у месенджерах та за допомогою e-mail

8. Методи контролю

Оцінка успішності знань студентів здійснюється у формах поточного контролю (виступи на семінарах, контрольні письмові роботи, усного опитування) і підсумкового письмового екзамену. У зв'язку з запровадженням змішаного навчання контроль здійснюється через систему дистанційного навчання Google Classroom у формі тестових та письмових робіт.

Для оцінки знань студентів використовують такі форми контролю: поточний, контрольні роботи та екзамен.

Поточний контроль знань студентів здійснюється під час проведення семінарських занять протягом семестру і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Оцінюється рівень знання студентами першоджерел, наукової літератури, уміння логічно та послідовно виступати під час обговорення питань плану семінарського заняття, ставити та відповідати на запитання. Студент може набрати від 1 до 20 балів за роботу на семінарах протягом семестру.

Контрольна робота – полягає в оцінці засвоєння студентом частини навчального матеріалу. Проводиться у письмовій формі. Оцінювання знань здійснюється: кожне завдання - 5 балів, максимально – 20 балів. Студент отримує від 15 до 20 балів, якщо відповіді побудовані логічно, виявляються фундаментальні знання термінів, понять, робляться змістовні висновки, представлені різні підходи до означених проблем та обґрунтоване бачення їх сутності. Від 10 до 15 балів студент отримує, якщо у відповіді представлені визначення основних термінів, понять, але присутня деяка непослідовність аналізу. Від 5 до 10 балів студент отримує, якщо відповідь побудована не дуже логічно, виявляються недоліки в розкритті відповідних понять, термінів, хоча їх загальне розуміння представлено, вона носить описовий, однобічний характер, демонструє відсутність самостійного бачення сутності проблем. Від 1 до 5 балів студент отримує, якщо відповідь дана не на всі запитання, не містить наукового обґрунтування проблем. 0 балів виставляється в разі відсутності відповідей на питання контрольної роботи.

Підсумковий контроль знань студентів проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі вивчення дисципліни у формі письмового екзамену в обсязі навчального матеріалу, визначеного програмою навчальної дисципліни, і в терміни, встановлені навчальним планом. Екзаменаційні білети включають три питання: перше і друге спрямовані на встановлення рівня загальної теоретичної підготовки студента і оцінюються максимально по 12 балів кожне; третє передбачає уміння аналізувати документи та літературу, максимальна оцінка – 16 балів. Рівень знань на екзамені оцінюється:

37-40 балів, якщо студент дав правильну та повну відповідь на всі три поставлених питання, міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, демонструє вміння пов'язувати події минулого із сучасним розвитком, логіку та аргументованість викладення (наведення прикладів, аналогій, знання головних дат з історії України), вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу;

32-36 балів ставиться студенту, якщо він відповів на всі три запитання, добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного;

27-31 ставиться студенту у випадку, якщо він відповів на всі три запитання, в основному опанував теоретичні знання з навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але відповідь є недостатньо аргументованою, виявляє неточності, невміння оцінювати факти та явища;

21-26 балів ставиться, якщо всі три питання розкриті неповно та/або логіка відповідей вимагає істотного виправлення;

1-20 балів студент отримує, якщо у відповіді не розкриті по сутності всі три питання, продемонстровано недостатнє знання фактичного матеріалу, наукових визначень, відсутні посилання на першоджерела та рекомендовану наукову літературу;

0 балів студент отримує в разі відсутності відповідей на питання екзаменаційного білету.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає:

– самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання, атестації (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

– посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

– дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

– надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання										Сума			
Розділ 1					Розділ 2					Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Разом	Екзамен	
T1	T2	T3	T4	T5	T1	T2	T3	T4	20	60	40	100	
4	4	4	4	4	5	5	5	5					

T1, T2 ... – теми розділів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

1. Бойко О.Д. Історія України: підручник. 5-те вид., доп. Київ : Академвидав, 2014 . 717 с.
2. Політична історія України: навч. посіб. / В.А.Греченко, В.І.Танцюра, В.В.Калініченко та ін. 2-е вид., допов. К.: Академвидав, 2008. 552 с.
3. Яковенко Н.М. Нарис історії України з найдавніших часів до кінця XVIII століття. К.: Генеза, 1997. 312 с.
4. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації XIX-XX століття. – К.: Генеза, 1996. – 360 с.
5. Попович М. Нарис історії культури України. К.: : АртЕк, 1999. 727 с.

Допоміжна література

1. Ukraina Lithuanica: студії з історії Великого князівства Литовського. К., Інститут історії України НАН України, 2013. Т. II. 292 с.
2. Ukraina Lithuanica: студії з історії Великого князівства Литовського. К., Інститут історії України НАН України. 2009. Т. I. 224 с.
3. Історія України: Хрестоматія / Упоряд. В. М. Литвин; Відп. ред. В. А. Смолій. НАН України. Інститут історії України. К.: Наукова думка, 2013. 1056 с.
4. Історія української культури. Київ, 2001. Том 1. Режим доступу: <http://litopys.org.ua/istkult/ikult.htm>
5. Андерсон Б. Уявлені спільноти. Міркування щодо походження й поширення націоналізму. К., 2001. 272 с. Режим доступу: <http://litopys.org.ua/anders/and.htm>
6. Бажан О.Г. Особливості відбудовчого періоду в Україні у післявоєнний період // Наукові записки НАУКМА. Т. 41. Історичні науки. Київ, 2005. С. 20-28.
7. Блануца А. Земельна політика Ягеллонів на українських теренах Великого князівства Литовського (1440–1572 рр.). К.: Інститут історії України НАН України, 2017. 423 с.
8. Блок М. Феодальне суспільство / Пер. з фр. В. Шовкуна. К.: Вид. дім «Всесвіт», 2001. 528 с. Режим доступу: <http://litopys.org.ua/bloch/blo.htm>
9. Відзначення Дня пам'яті та примирення і Дня перемоги над нацизмом у Другій світовій війні. <https://uinp.gov.ua/informaciyni-materialy/viyskovym/vidznachennya-dnya-pamyati-ta-prymyrennya-i-dnya-peremogy-nad-nacyzmozom-u-drugiy-svitoviy-viyni>
10. Гай-Нижник П. П. Фінансова політика уряду Української Держави Гетьмана Павла Скоропадського (29 квітня – 14 грудня 1918 р.). К., 2004. 430 с.
11. Ганжа О.І. Українське село в період становлення тоталітарного режиму (1917-1927 рр.). К., 2000. 208 с.
12. Гобсбаум Е. Вступ: винаходження традицій // Винайдення традиції. К.: Ніка-Центр, 2010. С. 12-28
13. Горобець В. Влада та соціум Гетьманату. Дослідження з політичної і соціальної історії ранньомодерної України. К.: Інститут історії України НАН України, 2009. 271 с.
14. Горобець В. Волимо царя східного.... Український Гетьманат та російська династія до і після Переяслава. К.: Часопис «Критика», 2007. 465 с.

15. Горобець В. Еліта козацької України в пошуках політичної легітимації: Стосунки з Москвою та Варшавою, 1654-1665. Київ, 2001. 536 с.
16. Гриневич В. Політика пам'яті другої світової війни в Україні: у пошуках ідентичності та консолідації.
http://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/grynevych_polityka.pdf
17. Гуржій О.І. Політико-адміністративне й територіальне реформування Гетьманщини у XVIII ст.: причини, перебіг, наслідки. Київ: Інститут історії України НАН України, 2015. 80 с.
18. Джерела з історії Національно-визвольної війни українського народу 1648–1658 рр. – Т. 1: (1648–1649 рр.) / Упорядн. о. Ю. Мицик; Редколегія: В. А. Брехуненко, Д. В. Бурім, О. О. Маврін, П. С. Сохань, Г. К. Швидько. НАН України. Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського; Канадський інститут українських студій (Едмонтон). К., 2012. 680 с.
19. Залізник Л. Стародавня історія України / Ред. В. Олексієнко. К.: Темпора, 2012
20. Касьянов Г. В. Теорії нації та націоналізму: Монографія. К.: Либідь, 1999. 352 с.
21. Козлова Д. Про Другу світову війну та Голокост: пам'ятання і забуття.
<http://uamoderna.com/demontazh-pamyati/kozlova-memory-and-oblivion>
22. Куліков В. О. Підприємства й суспільство в заводських і шахтарських поселеннях Донбасу та Придніпров'я в 1870–1917 рр. Режим доступу:
https://books.google.com.ua/books?id=fmqWDwAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=ru&source=gbg_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false
23. Любавський Р. Повсякденне життя робітників Харкова в 1920-ті — на початку 1930-х років / Науковий редактор Л. Ю. Посохова / Передм. О. А. Коляструк; вступне слово Л. Ю. Посохової. Х.: Раритети України, 2016. 226 с
24. Літопис Руський. Режим доступу: <http://litopys.org.ua/litop/lit.htm>
25. Маслак В. Базова термінологія з історії Гетьманщини в сучасній польській та російській історіографії // Історіографічні дослідження в Україні. 2014. Вип. 25. С. 321. Режим доступу: http://resource.history.org.ua/publ/Idvu_2014_25_20
26. Моця О.П. Київська Русь і країни Європи: характерні риси східнослов'янської державності, рівні міжнародних відносин та напрями контактів // Український історичний журнал. 2007. №1 С. 4-19.
27. Нариси історії української революції 1917–1921 років / Ред. кол.: В.А.Смолій (голова), Г.В.Боряк, В.Ф. Верстюк, С.В.Кульчицький, В.М.Литвин, Р.Я.Пиріг, О.П.Рєєнт, О.С.Рубльов, В.Ф.Солдатенко, Ю.І.Терещенко. НАН України. Інститут історії України. К.: НВП "Видавництво "Наукова думка" НАН України", 2011.
28. Петкевич К. [Переяславська рада 1654 р. в найновішій польській історіографії та публіцистиці](#) // Схід-Захід: історико-культурологічний збірник. – Випуск 9-10: Patria / За редакції Володимира Кравченка. – Харків: ТОВ «НТМТ», 2008. С. 32-51
29. Плохій С.М. Чорнобиль. Історія ядерної катастрофи [Текст] : [пер. з англ.] / Сергій Плохій. Харків: Фоліо, 2019. 395 с.
30. Портнова Т. Українські міста Російської імперії середини XIX – початку XX століть в світлі модернізаційної теорії. Режим доступу:

<http://www.historians.in.ua/index.php/en/doslidzhennya/242-tetiana-portnova-ukrainski-mista-rosiiskoi-imperii-seredyny-khikh-pochatku-khkh-stolit-v-svitli-modernizatsiinoi-teorii>

31. Ричка В. М. Київська Русь: проблеми, пошуки, інтерпретації / Ричка В. М. // Український історичний журнал. - 2001. - № 2. - С. 23-33. - Режим доступу: http://resource.history.org.ua/publ/journal_2001_2_23
32. Ричка В. М. Над чим сміялися в Київській Русі / В. М. Ричка // Український історичний журнал. - 2014. - № 5. - С. 21. - Режим доступу: http://resource.history.org.ua/publ/UIJ_2014_5_4
33. Скоропадський П. Спогади (кінець 1917 – грудень 1918). К.: Київ – Філадельфія, 1995. 493 с.
34. Скубій І. Торгівля в Харкові в роки непу (1921-1929): економіка та повсякденність. Х.: Раритети України, 2017. 308 с.
35. Сохань П., Брехуненко В. та ін. (ред.) Гадяцька унія 1658 року. К.: Інститут української археографії та джерелознавства імені М. С. Грушевського НАН України, 2008. 354 с.
36. Списки «Книг Буття українського народу», вилучені зі справ Кирило-Мефодіївського товариства. Режим доступу: [Http://Litopys.Org.Ua/Rizne/Kmt02.Htm](http://Litopys.Org.Ua/Rizne/Kmt02.Htm)
37. Струкевич О.К. Україна-Гетьманщина та Російська імперія протягом 50—80-х рр. XVIII століття (політико-адміністративний аспект проблеми). К.: Інститут історії України НАН України, 1996. 100 с.
38. Толочко А. Очерки начальной Руси. К.; СПб : Лаурис, 2015. 336 с.
39. Томпсон Є. Трубадури імперії: Російська література і колоніалізм. К., 2006. 368 с. Режим доступу: <http://litopys.org.ua/thompson/tom.htm>
40. Топольський Є. Як ми пишемо і розуміємо історію. Таємниці історичної нарації / пер. з польськ. Н.Гончаренко, наук. ред. Ю.Волошина. Київ:, 2012. 400 с.
41. Україна крізь віки. У 15-ти тт. Т. 4: Толочко О. П., Толочко П. П. Київська Русь / За заг. ред. В. Смолія. НАН України. Інститут археології, Інститут історії України. К.: Альтернативи, 1998. 352 с. Режим доступу: <http://resource.history.org.ua/item/0005621>
42. Україна і Литва в XIV-XVI століттях. Політико-правові та соціально-економічні аспекти / В. Г. Берковський, А. В. Блануца, Д. П. Ващук, А. О. Гурбик, Б. В. Черкас. Луцьк: ПрАТ «Волинська обласна друкарня», 2011. 256 с.
43. Українське небо 2. Студії над історією астрономії в Україні : збірник наукових праць / за заг. ред. О. Петрука. Львів: Інститут прикладних проблем механіки і математики ім. Я. С. Підстригача НАН України, 2016. 669 с.
44. Хрестоматія з історії України литовсько-польської доби / Упоряд. Т. Гошко. Львів: Видавництво Українського Католицького Університету, 2011. 642 с.
45. Чорний Д.М. По лівий бік Дніпра: проблеми модернізації міст України (кінець XIX - початок XX ст.). Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2007. 304 с.
46. Шліхта Н. Історія радянського суспільства: Курс лекцій. 2-ге вид., переробл. і доп. Х.: Акта, 2015. 252 с.

47. Штоквиш О. Війна пам'ятей. образ великої перемоги як інструмент маніпуляції історичною свідомістю.
<http://www.memory.gov.ua/publication/viina-pam-yatei-obraz-velikoi-peremogi-yak-instrument-manipulyatsii-istorichnoyu-svidomi>
48. Яковенко Н.М. Вступ до історії. К.: Критика, 2007. — 368 с.
49. Яковлева Т. Руїна Гетьманщини: Від Переяславської ради-2 до Андрусівської угоди (1659-1667 рр.). Пер. з рос. Л. Білик. К.: Вид-во Соломії Павличко Основи, 2003. 651 с.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Ізборник. Історія України IX- XVIII ст. Першоджерела та інтерпретації // Режим доступу: www.lytopys.org.ua
2. Інститут історії України НАН України // Режим доступу: www.history.org.ua
3. Методичні розробки кафедри українознавства // Режим доступу: www.philosophy.karazin.ua/ua/kafedra/metod_ua.html
4. Diasporiana // Режим доступу: DIASPORIANA.ORG.UA
5. Електронний архів українського визвольного руху // Режим доступу: <https://avr.org.ua/>

План лекцій

Лекція 1. Найдавніший період історії України та сучасна міфотворчість

1. Археологія як наука
2. Періодизація історії первісного суспільства
3. Археологічні культури на території України.
4. Кочівники залізного віку

Лекція 2. Київська Русь: боротьба за історичну спадщину

1. Періодизація історії Київської Русі. Історіографічні проблеми
2. Утворення та розквіт держави.
3. Феодальна роздробленість
4. Київська Русь у політиці пам'яті

Лекція 3. Велике князівство Литовське та Річ Посполита: привнесення європейської традиції

1. Історіографічні дискусії.
2. Утворення Литовської держави.
3. Об'єднання Литви та Польщі.
4. Культура на українських землях литовсько-польської доби

Лекція 4. *Ukrania quae et Terra Cosaccorum*

1. Історіографічні дискусії.
2. Теорія фронтиру у вивченні історії козацтва
3. Козацтво у міжнародних відносинах
4. Козацький міф у сучасному медіа-просторі

Лекція 5. Українська революція середини XVII ст.

1. Історіографічні проблеми теми.
2. Становлення Гетьманщини
3. Міжнародний аспект історії Гетьманщини
4. Українська революція в політиці пам'яті України та Польщі

Лекція 6. Гетьманщина після Петра Дорошенка: початок імперської доби

1. Політика останніх гетьманів.
2. Початок ліквідації автономії
3. Поділи Речі Посполитої
4. Мазепинське бароко у культурі українських земель

Лекція 7. Українське національне Відродження

1. Концепції нації та націоналізму в гуманітаристиці
2. Початок Відродження: збирання етнографічних свідчень
3. Історія Русів
4. Кирило-Мефодіївське товариство

Лекція 8. Модернізаційні процеси на українських землях

1. Теорія модернізації та її критика
2. Модернізаційні процеси на західноукраїнських землях
3. “Великі реформи” на Наддніпрянщині
4. Урбанізація та індустріалізація Півдня Росії

Лекція 9. Українська революція 1917-1921 рр.

1. Періодизація, історіографічні проблеми
2. Поліваріантність Української революції
3. Міжнародний аспект

Лекція 10. Міжвоєнний період: УСРР

1. Соціально-економічний розвиток. Неп.
2. Форсована індустріалізація: людський вимір
3. Розвиток авангардної культури
4. “Великий терор”

Лекція 11. Міжвоєнний період: західноукраїнські землі

1. Українські землі у складі Польщі
2. Закарпаття та Чехословаччина
3. Буковина
4. Культурний розвиток західноукраїнських земель

Лекція 12. Друга світова війна

1. Історіографія теми
2. Періодизація подій Другої світової війни
3. Рух Опору
4. Повсякденне життя: практики виживання

Лекція 13. Післявоєнна відбудова

1. Соціальні та економічні наслідки Другої світової війни
2. Відновлення господарства
3. Посилення ідеологічного тиску
4. Культура соцреалізму

Лекція 14. Відлига, застій, перебудова

- 1.Хрущовські реформи. Лібералізація у сфері культури
- 2.Шістдесятники та дисиденти
3. Радянська повсякденність за доби відлиги
3. Основні аспекти суспільно-політичного життя у часи перебудови

Лекція 15.Незалежна Україна

- 1.Міжнародне становище України після отримання незалежності
2. Соціально-політичні проблеми сучасної України
3. Культура доби незалежності

Лекція 16. Політика пам'яті у сучасній Україні

- 1.Законодавство щодо комеморації історичних подій
- 2.Місцева та центральна влада у комеморативних заходах: кейс Харкова
- 3.Музеї та меморіали
- 4.Недержавні актори політики пам'яті

План семінарів
Семінар 1. Вступ до історії України

1. Історія як наука
2. Джерела та література з історії України
3. Періодизація історії України
4. Історія та колективна пам'ять

Література до семінару

1. Бойко О.Д. Історія України: Посібник. — К.: Видавничий центр «Академія», 2002. — 656 с.
2. Нові підходи до історіописання / упоряд. Берк П. К.: Ніка-Центр, 2010. 638 с.
3. Топольський Є. Як ми пишемо і розуміємо історію. Таємниці історичної нарації / пер. з польськ. Н.Гончаренко, наук. ред. Ю.Волошина. Київ., 2012. 400 с.
4. Яковенко Н.М. Вступ до історії. К.: Критика, 2007. — 368 с.

Семінар 2. Найдавніші часи: методи природничих наук у вивченні дописемної історії українських земель

1. Методи природничих наук у датуванні давньої історії.
2. Методи природничих наук у збереженні та консервуванні об'єктів культурної спадщини
3. Дослідження поховань. Типології могильників
4. Роль популяризації археології. Форми і методи популяризації археології

Література:

1. Методичні рекомендації з польової антропології / Козак О. Д., Потехіна І. Д., Слободян Т. І., Гупало В. Д. — Львів: НДЦ «Рятівна археологічна служба» ІА НАН України, 2019. — 108 с.
2. Від трипілля до козаччини. — Київ: ІА НАН України, 2020. — 162 с.
3. Місто: історія, культура, суспільство. Е-журнал урбаністичних студій. Танатологія / Інститут історії України НАН України; Історичний факультет Київського національного університету імені Тараса Шевченка; Інститут археології Національної академії наук України; редкол.: Олександр Галенко (гол. ред.), Тетяна Водотика (шеф-редактор). — Київ, 2020. — № 4 (11). — 313 с
4. О. В. Комар. Досвід використання радіокарбонного методу для датування ранньослов'янських пам'яток України (1970—1987 рр.)
5. Перелік методів: <http://www.vgosau.kiev.ua/2016-05-13-14-43-05/804>
6. Хамайко Н. Застосування рентгенографічного методу для дослідження археологічного металу поганої збереженості

Семінар 3. Розвиток наукових знань та технологій у ранньомодерний час (XVI-XVIII ст.)

1. Наукова революція XVI-XVIII ст.: загальноєвропейський контекст
 - а) загальні тенденції розвитку наукового знання
 - б) сакральне vs світське: вплив релігійної ідеології на наукові уявлення
2. Система освіти на українських землях у ранньомодерний час. Колегіуми та знання у галузі природничих наук.
 - а) Острозька академія
 - б) Києво-Могилянська академія
 - в) колегіуми (Харківський, Чернігівський, Переяславський)
3. Астрономічні знання на українських землях за доби бароко:
 - а) вплив західноєвропейської науки;
 - б) уявлення про астрономічні явища в наукових осередках
4. Розвиток технологій та військова справа на українських землях:
 - а) фортифікаційна справа, бастіонна система;
 - б) зміни у збройній справі.

Література:

1. Галятовский Иоанникий. Небо новое з новыми звездами сотворенное, то есть Преблагословенная Дева Мария Богородица з чудами своими. – Могилев: Тип. Максима Воцанки, 1699. – [1], 216, [9] л. <http://escriptorium.univer.kharkov.ua/handle/1237075002/346>
2. Яковенко Н. У пошуках Нового неба. Життя і тексти Йоанікія Галятовського / Наталя Яковенко . Київ : Критика, 2017 . 698 с. : іл. (ЦНБ, чит. з. №4)
3. Посохова Л.Ю. На перехресті культур, традицій, епох: православні колегіуми України наприкінці XVII – на початку XIX ст. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. 400 с.
4. Українське небо. Студії над історією астрономії в Україні : збірник наукових праць. Львів: Інститут прикладних проблем механіки і математики ім. Я. С. Підстригача НАН України, 2014. Т.1, 2.
5. Ян Лятос: ренесансна філософія та наука на українських землях / П. М. Кралюк, М. М. Якубович. – Острог : Видавництво Національного університету “Острозька академія”, 2011. 144 с.
6. Applebaum, Wilbur. The scientific revolution and the foundations of modern science .
7. Waddel M. Magic, Science, and Religion in Early Modern Europe
8. Реале Дж. , Антисери Д. Западная философия от истоков до наших дней. Средневековье. Глава 5. Научная революция. https://www.gumer.info/bogoslov_Buks/Philos/Reale_ZapFil/Revival/_05.php
9. Сокирко О. Міста, фортеці, гарнізони. фортифікаційно-оборонні стратегії в козацькому Гетьманаті доби “мілітарної революції”. <http://mics.org.ua/wp-content/uploads/2018/01/07.pdf>

Семинар 4. Науково-технічна революція XIX ст.

1. Концепція НТР. Періодизація НТР

- сутність другої та третьої НТР;
- наукові відкриття у галузі фізики (загальноєвропейський досвід);
- зміна парадигми фізичної науки за часів другої НТР (спочатку дати визначення, що таке "парадигма науки")

2. Класичний університет. Фізика у Харківському університеті

- концепція класичного університету. Передумови відкриття Харківського університету;

- фізико-математичне відділення: основні напрямки досліджень та досягнення

- Товариство фізико-хімічних наук при Харківському університеті

3. Харківський технологічний інститут

- практична складова освіти;
- досягнення викладачів та випускників у розвитку промисловості на українських землях

4. Розвиток технологій та вплив на міське господарство українських міст

- розвиток електричного транспорту;
- автомобільний рух у межах міст;
- комунікації: телефон, телеграф
- електричне освітлення

Література:

1. Кун Т. Структура наукових революцій

2. Ученые общества при Императорском Харьковском университете // Записки Императорского Харьковского университета. – 1903. – Кн. 2. – С. 158–165, разд. паг. - В "Отчете о состоянии и деятельности Императорского Харьковского университета за 1902-й год".

3. Физико-математический факультет Харьковского университета за первые сто лет его существования (1805–1905) / Харьковский университет ; под ред. проф. И.П. Осипова и проф. Д.И. Багалея. – Харьков : Типография фирмы «Адольфа Дарре», 1908. – VI, 357, (4), 248, XIV, (34) с. : ил.

4. Обзорение преподавания предметов в Императорском Харьковском университете на 1854–1855 учебный год / Харьковский Императорский университет . – Харьков : В Университетской типографии , 1854 . – 28 с. – Конволют.

5. Труды физико-химической секции Общества опытных наук при Императорском Харьковском университете. Год XXI. Отчеты о заседаниях в 1893 г. – Харьков : Типография Адольфа Дарре , 1894 . – 56 с.

6. Чорний Д.М. По лівий бік Дніпра

Семінар 5. Міжвоєнний період: УФТІ

Перша частина семінару складається з екскурсійного відвідування “УФТІ. Музейно-культурний комплекс”, за результатами якого студенти мають написати есе, в яких розкрити одну з тем:

- 1) Історія науки: школа теоретичної фізики Льва Ландау
- 2) Справа УФТІ: репресії проти науковців
- 3) Повсякденне життя науковців УФТІ у міжвоєнний період

Обсяг есе - до 3 сторінок, TNR, 14, 1,5 або відсканований рукописний текст.

Література:

1. Вайсберг О.С. Холодна гора / Харківська правозахисна група. — Харків: Права людини, 2010 р. — 588 с. фотоіл.

Семінар 6. Ядерні розробки у післявоєнний період та міжнародні відносини

1. Політичні та наукові передумови для створення ядерної зброї. Початок ядерних досліджень у міжвоєнний період
2. Мангеттенський проєкт. Наслідки використання ядерної зброї під час Другої світової війни
3. Ядерна зброя в контексті Холодної війни. Карибська криза
4. Врегулювання використання ядерної зброї у сучасних міжнародних відносинах. Ядерний статус України та Будапештський меморандум.

Література:

1. «Україна як ядерна держава? А чому б і ні!» - публікація шеф-кореспондента Клеменса Вергіна в газеті "Welt". Режим доступу: <https://germany.mfa.gov.ua/news/ukrayina-yak-yaderna-derzhava-chomu-b-i-ni-publikaciya-shef-korespondenta-klemensa-vergina-v-gazeti-welt>
2. Plochy S. Nuclear Folly: A New History of the Cuban Missile Crisis. W. W. Norton & Company, 2021
3. Wang J. American Science in an Age of Anxiety: Scientists, Anticommunism, and the Cold War. The University of North Carolina Press, 1999
4. Меморандум про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_158#Text
5. "Могли б шантажувати весь світ". Чи могла Україна зберегти ядерну зброю. Режим доступу: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-58029775>

Семінар 7. Чорнобильська катастрофа: від ідеології до екології

1. Стан атомної енергетики до Чорнобильської катастрофи. Ідеологічний чинник її розвитку (концепція "мирного атома").
2. Події 26 квітня 1986. Ліквідація наслідків катастрофи.
3. Дослідження впливу радіації на людей та живі організми
4. Міжнародна реакція на події у Чорнобилі. Конференція МАГАТЕ у серпні 1986 року.
5. Розвиток екологічного руху після Чорнобильської катастрофи
6. Додатково: обговорення серіалу "Чорнобиль"

Література:

1. Serhii Plokyh. Chernobyl: The History of a Nuclear Catastrophe
2. Бажан О.В., Бажан О.Г., Боряк Г.В., Власенко С.І. Чорнобиль. Документи Оперативної групи ЦК КПУ (1986-1988)
3. Незалежний культурологічний часопис Ї 2006 №41 . Після Чорнобиля
4. Матеріали науково-практичної конференції «Радіоекологічні і радіобіологічні аспекти наслідків Чорнобильської катастрофи» м. Київ, 24–26 квітня 2015 року. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2015. – 225 с. (е-версія 259с.).
5. Український історичний журнал. – 1996. – Вип. 3, (№408). – 160 с.
6. Інформація про радіаційний стан довкілля зони відчуження. Режим доступу:
<https://dazv.gov.ua/radiatsijnij-stand/informatsiya-pro-radiatsijnij-stand-dovkilliya-zoni-vidchuzhennya.html>

Завдання до контрольної роботи, передбаченої робочим планом Терміни (по два у питанні)- 2 б.: археологічна культура, артефакт, поліс, колонізація, курган, феодалізм, віче, феодальна роздробленість, звичаєве право, фільварок, Магдебурзьке право, етногенез, неолітична революція, вальний сейм, шляхта, магнат, баскак, вотчинне землеволодіння, полемічна література, фрески, цехи, пани-ради, етнос, автохтони, Литовські статuti, колективна пам'ять, політика пам'яті, історичне джерело, історичний міф, каганат, Дике поле, Великий степовий кордон, паланка, Військо Запорізьке, нація, модернізація, науково-технічний прогрес, національна ідентичність, урбанізація,

Теоретичне питання - 4 б.

1. Питання етногенезу слов'ян в історіографії
2. Методи природничих наук в археології
3. Взаємодія кочовиків та землеробів залізного віку
4. Трипільська та Черняхівські культури. "Трипільський міф".
5. Дискусії про походження давньоруської держави та про давньоруську народність.
6. Феодалізм: Київська Русь та Західна Європа.
7. Київська Русь у політиці пам'яті сучасної України та Росії.
8. Феодальна роздробленість Київської Русі: причини та наслідки
9. Періодизація історії Київської Русі
10. Історіографічні проблеми вивчення литовсько-польської доби.
11. Об'єднання Литви та Польщі: передумови, основні події, наслідки
12. Монголо-татарська імперія та її походи на Київську Русь
13. Виникнення козацтва: соціальний склад. Причини та наслідки козацьких повстань кінця XVI ст.
14. Українська національна революція середини XVII ст.: дискусії в історіографії, причини, наслідки, періодизація
15. Зовнішня політика Гетьманщини під час Української революції
16. Внутрішній устрій Гетьманщини
17. Інкorpорація українських земель до складу Російської імперії
18. Литовські статuti 1529, 1566, 1588 pp. Соціальна структура населення
19. Галицько-Волинське князівство: зовнішньополітичний аспект
20. Культурний розвиток: братства, Острозький та Києво-Могилянський колегіуми. Розвиток наукових знань у ранньомодерний період
21. Грюнвальдська битва 1410 року та її наслідки.
22. Науково-технічний прогрес кінця XIX ст. на українських землях. Розвиток промисловості
23. Концепції нації та Національного Відродження. Періодизація українського націєтворення.
24. Харківський університет та розвиток фізики.
25. Перша світова війна: причини та наслідки для українських земель

3.Робота з джерелом: 4 б.

Зразок завдання до контрольної роботи:

1. Напишіть визначення термінів, за можливістю наведіть приклад (2 б.): археологічна культура, урбанізація
2. Дайте розгорнуту відповідь на питання (4 б.): Українська національна революція середини XVII ст.: дискусії в історіографії, причини, наслідки, періодизація
3. Дайте відповідь на питання, прочитавши історичне джерело (4 б.):
1356 р., червня 17, Сандомир. – Казимир III надає Львову магдебурзьке право. Для втіхи згаданого міста та збільшення кількості його вірних жителів даємо і встановлюємо вищезгаданому містові на вічні часи німецьке право, яке по-простому називається магдебурзьким, усуваючи там всі руські права та руські звичаї, від будь-якого імені встановлені, які цьому німецькому праву так чи інакше мали звичай перешкоджати або заважати. Нарешті, звільняємо дане місто та його жителів від усіх юрисдикцій каштелянів, воєвод, суддів, підсудків, возних і від влади будь-кого, яким би іменем не називався; так, щоб перед ним або перед будь-ким з них у великих і малих справах міщани не відповідали, а тільки перед своїм війтом, а війт – перед нами або нашим старостою, якому ми доручимо тільки при умові, що [війт] буде запрошений або викликаний нашою або нашого старости грамотою та відповідатиме тільки згідно зі своїм німецьким правом. А в кримінальних справах чи будь-яких, які виникають, війтові згаданого міста надається повне і цілковите право судити, виносити вирок, карати та вирішувати так, як передбачає та вимагає німецьке право. Усьому згаданому містові і всім, що мешкають та знаходяться в ньому, надаємо вищезгадане магдебурзьке право, однак зі спеціальної нашої прихильності іншим народам, що живуть в тому місті, а саме: вірменам, євреям, сарацинам, українцям та іншим народам будь-якого походження та статусу, надаючи виняткову ласку, хочемо зберегти їх згідно з їхніми незмінними обрядами та правами, даючи їм можливість будь-які [справи], в тому числі і кримінальні справи, які виникають між ними самими або між ними та іншими, вирішувати за магдебурзьким правом і при війті відповідно до їхнього поданого та внесеного прохання. А якщо відмовляться судитися за магдебурзьким правом, яким вищезгадане місто повинно користуватися, тоді згадані нації: вірмени, євреї, сарацини, татари, українці та інші нації, які там в місті будуть знаходитися, можуть поставити і вирішити будь-яке питання відповідно до права своєї нації, але при головуванні війта міста на тому суді.
 - 1) Які зміни у міському врядуванні передбачалися за Магдебурзьким правом у Львові?
 - 2) Чи все населення було охоплено Магдебурзьким правом?
 - 3) Які повноваження мав війт?

ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

1. Терміни для пояснення (по три у білеті):

Великий терор, Генеральний Секретаріат, Голокост/Шоа, Магдебурзьке право, Русалка Дністровая, Руїна, абсолютна монархія, авторитаризм, археологічна культура, волонтаризм, відлига, віче, гласність, десталінізація, дисидент, етнос, ждановщина, застій, звичаєве право, колективна пам'ять, колективізація, комеморація, космополітизм, куркуль, лендліз, лисенківщина, меморіальний комплекс, модернізація, модернізація, мікроісторія, неолітична революція, неп, номенклатура, остарбайтери, пакт Молотова-Рібентропа, перебудова, планова економіка, племінний союз, полемічна література, політика пам'яті, політична нація, продрозкладка, п'ятирічка, революція, сейм, стаханівський рух, теорія інтегрального націоналізму, тоталітаризм, українізація, феодальна роздробленість, феодалізм, форсована індустріалізація, фільварок, хвильовизм, холодна війна, цивілізація, шляхта, шістдесятництво, індоктринація, індустріалізація, історична пам'ять, історичне джерело, історичний міф, історіографія, історія повсякденності

2. Теоретичне питання (14 балів)

- Історія як наука. Підходи до періодизації історії України
- Київська Русь у системі міжнародних відносин
- Кочові спільноти залізного віку на території українських земель
- Антична колонізація Північного Причорномор'я
- Історіографічні проблеми історії Київської Русі
- Періодизація історії українських земель у складі Великого князівства Литовського
- Велике князівство Литовське у колективній пам'яті України, Білорусі та Литви
- Концепція фронтира в контексті вивчення історії українського козацтва.
- Дике поле у XII-XVII ст.
- Війна, революція чи повстання: характер подій 1648-1672 рр.
- Становлення Української козацької держави в ході Визвольної війни українського народу (1648-1657 рр.).
- Основні вектори міжнародних відносин Гетьманщини: Польща, Швеція, Туреччина, Московія (основні договори, їхні результати)
- Політична боротьба в Гетьманщині наприкінці XVII-початку XVIII ст.

- Інкорпорація територій Лівобережжя та Слобожанщини до складу Російської імперії наприкінці XVIII ст.
- Теорії нації (примордіалізм, концепція модерної нації). Концепція Відродження М.Гроха
- Українська еліта наприкінці XVIII-на початку XIX ст. в контексті Українського національного Відродження
- Етнографічні дослідження та Українське національне Відродження на початку XIX ст.: український та європейський контекст
- Вплив “Історії Русів” на Українське національне Відродження
- Теорія модернізації та її критика. Складові модернізації на території українських земель наприкінці XIX - на початку XX ст.
- “Великі реформи” на Наддніпрянщині
- Індустріалізація Донбасу наприкінці XIX - на початку XX ст.
- Урбанізація на українських землях: народження міського способу життя
- Винайдення традицій: поняття, приклади явища в українському та європейському контексті.
- Бездержавні нації у Європі (чеські “будителі”) та Українське Відродження.
- Сучасні комемораційні практики Другої світової війни (святкування 9 травня, дні пам’яті)
- Історіографічні проблеми Української революції 1917-1921 рр.
- Центральна Рада та Директорія: спільне та відмінне у політиці режимів
- Українська Держава Павла Скоропадського: зовнішня та внутрішня політика
- Періодизація радянської історії
- НЕП і зміни в економічних відносинах
- Індустріалізація кінця 1920-1930-х рр.: “Великі будови”
- Культура авангарду 1920-х рр.: кіно, література, архітектура
- “Великий терор” 1930-х та інструменти його здійснення
- Поняття індоктринації та приклади її втілення в радянській ідеології 1930-х рр.
- Західноукраїнські землі у міжвоєнний період
- Етнічний вимір Другої світової війни: Катинська трагедія, Голокост, Волинь.

- Друга світова війна: причини, періодизація та наслідки для українських земель

- Повсякденне життя у період застою в УРСР

- Шістдесятники та дисиденти: основні ідеї, прояви течій

- Перші кроки незалежності України: основні державотворчі процеси

- Майдан-1 vs Майдан-2: характер та результати подій

- Російська агресія та міжнародна реакція

3. Теоретичне питання (16 балів)

- Методи природничих наук у дослідженні давньої історії.

- Дослідження поховань. Типології могильників

- Методи природничих наук у збереженні та консервуванні об'єктів культурної спадщини

- Роль популяризації археології. Форми і методи популяризації археології

- Наукова революція XVI-XVIII ст.: загальноєвропейський контекст. Вплив релігійної ідеології на наукові уявлення

- Система освіти на українських землях у ранньомодерний час. Колегіуми та знання у галузі природничих наук.

- Астрономічні знання на українських землях за доби бароко.

- Розвиток технологій та військова справа на українських землях у ранньомодерний час: фортифікації та мілітарна революція.

- 1. Концепція НТР. Наукові відкриття у галузі фізики наприкінці XIX-на початку XX ст. (загальноєвропейський досвід);

- Класичний університет. Фізика у Харківському університеті у XIX на початку XX ст.: основні напрямки досліджень та досягнення

- Товариство фізико-хімічних наук при Харківському університеті у XIX - на початку XX ст.

- Харківський технологічний інститут у XIX - на початку XX ст.: досягнення викладачів та випускників у розвитку промисловості на українських землях

- Розвиток технологій та вплив на міське господарство українських міст наприкінці XIX - на початку XX ст.

- Політичні та наукові передумови для створення ядерної зброї. Початок ядерних досліджень у міжвоєнний період

- Мангеттенський проект. Наслідки використання ядерної зброї під час Другої світової війни

- Ядерна зброя в контексті Холодної війни. Карибська криза

- Врегулювання використання ядерної зброї у сучасних міжнародних відносинах. Ядерний статус України та Будапештський меморандум.

- Події 26 квітня 1986. Ліквідація наслідків катастрофи.

- Дослідження впливу радіації на людей та живі організми
- Міжнародна реакція на події у Чорнобилі. Конференція МАГАТЕ у серпні 1986 року.
- Вплив Чорнобильської катастрофи на екологічний активізм в Україні

Зразок білету екзаменаційного завдання

1. Поясніть термін: колективна пам'ять, хвильовизм, модернізація (10 балів)
2. Українська Держава Павла Скоропадського: зовнішня та внутрішня політика (14 балів).
3. Етнічний вимір Другої світової війни: Катинська трагедія, Голокост, Волинь (16 балів).